

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-1

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Prusiek, lok. 25. Hrob č. 22, zlato (viz obr. 6. na str. 78)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

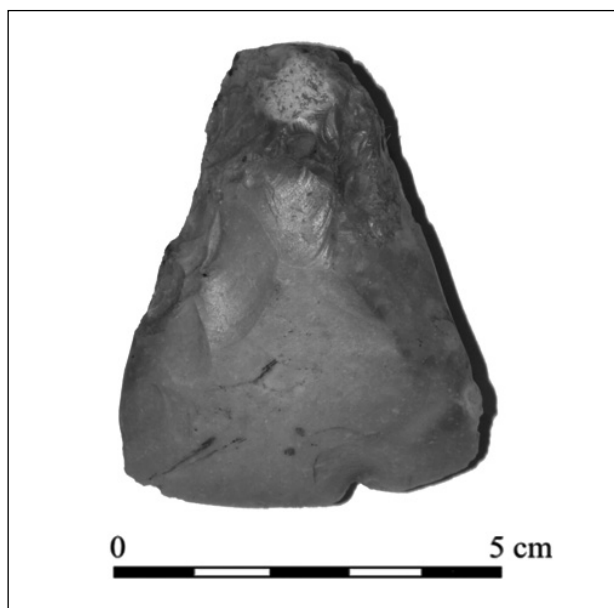
Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2012
Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 11. Přestavlky. Silicitová sekera.

Fig. 11. Přestavlky. Silicite axe.

je tomu například u silicitové sekery z Hluku, která je ovšem spojována s kulturou nálevkovitých pohárů (Šebela, Přichystal 2007, 160–161, Tab. 1:1). V souvislosti s přestavlkým exemplářem je na místě připomenout artefakty pozdně eneolitického stáří nalezené v minulosti na lokalitě „Opálky“. Jde především o sekeromlat slezského typu kultury se šňůrovou keramikou vyrobené ze středozrného amfibolitu, který byl nalezen v pol. 90. let 20. století přibližně ve stejné poloze jako silicitová sekera (Drechsler 2002a, 19; 2002b, 185–186). V roce 2006 byl severně od místa nálezů pro změnu zaznamenán výskyt zlomků keramiky kultury zvoncovitých pohárů (Schenk 2007, 368), s kterým může souviset i starší nález silicitové plošně retušované šipky (Klíma 1978, 13).

Je velmi pravděpodobné, že výskyt ojedinělých artefaktů pozdně eneolitických kultur naznačuje možnou existenci mohylníku v prostoru trati „Opálky“. Případné stopy v terénu však byly zemědělskou činností v minulosti zcela zahlazeny.

Z katastru obce Přestavlky jsou dále známy 2 sekeromlaty z trati „Perklusy“ a jeden kus z polohy „Díly“ (Drechsler 2002a, 18). Nejblíže mohylové pohřebiště kultury se šňůrovou keramikou, odkud pochází nálezy silicitových seker, se nachází v lese Dubina v poloze „Kozí hřbet“ na sousedním katastru obce Stará Ves (Šebela 1999, 146).

Príspevek vznikl za podpory projektu „Moravsko-slezská škola archeologických doktorandských studií II“ GAČR 404-09-H020.

Zdeněk Schenk,
Martina Sedláčková

Literatura

- Drechsler, A. 2002a: Počátky osídlení katastru Přestavlky. In: *Přestavlky. Historie a současnost*. Přestavlky, 14–32.
- Drechsler, A. 2002b: Přestavlky (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 43, 185–186.
- Klíma, B. 1978: Paleolitická stanice u Přestavlky, okr. Přerov. *Archeologické rozhledy* 30, 5–13.
- Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno.
- Přichystal, A., Šebela, L., Dufka, K. 2007: Unikátní nález silicitové sekery z Hluku. *Slovácko* XLIX, 159–162.
- Schenk, Z. 2007: Přestavlky (k. ú. Přestavlky, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 48, 368.
- Šebela, L. 1999: *The Corded Ware Culture in Moravia and Adjacent Part of Silesia (Catalogue)*. *Fontes Archaeologiae Moravicae*, Tomus XXIII. Brno.

Resumé

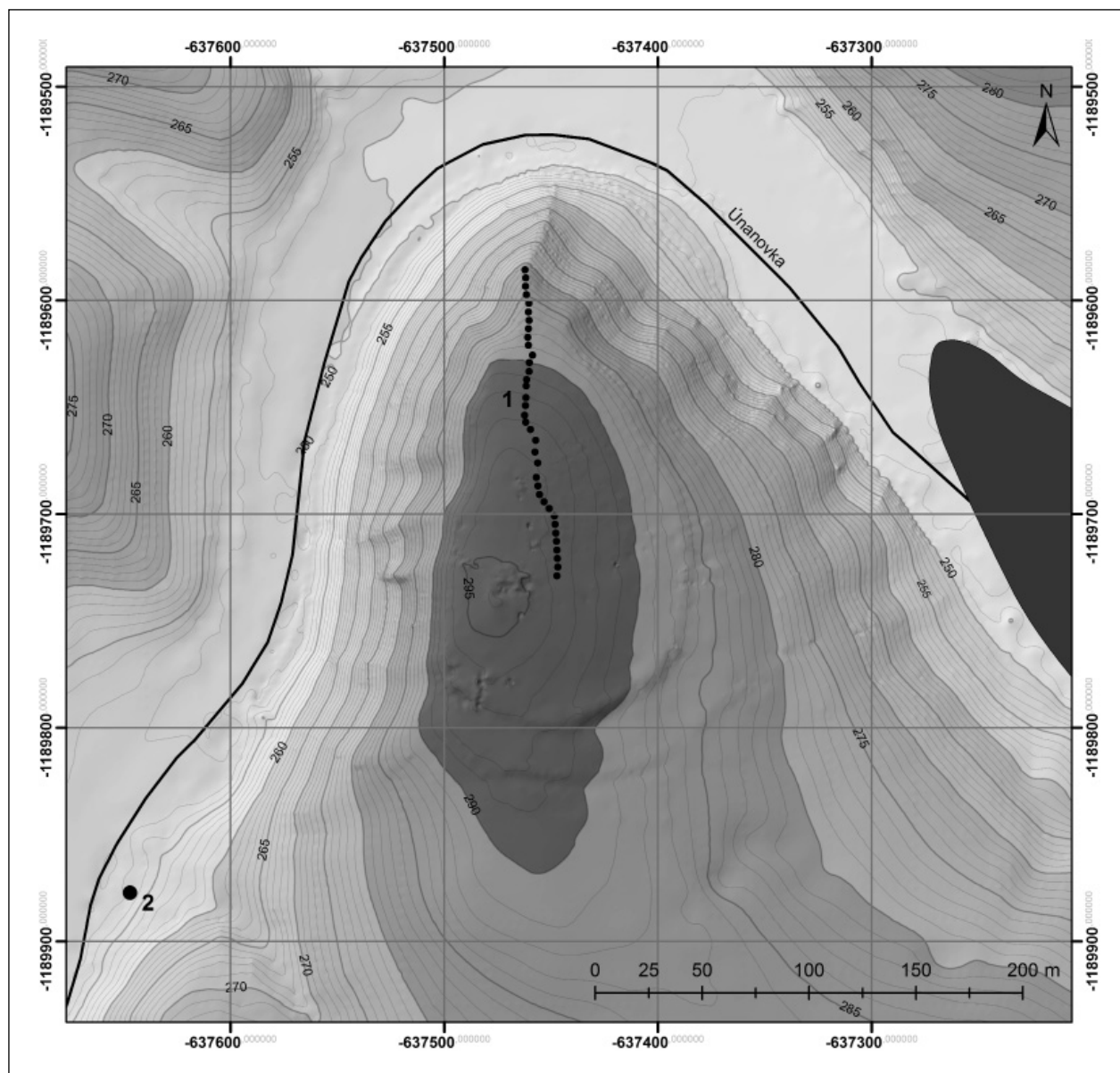
On the 22th October 2011 was found an isolated Eneolithic artifact – the silicite (flint) axe during a surface survey on famous paleolithic site in the field of „Opálky“ in cadastral territory of Přestavlky. Axe in plane view has trapezoid shape (Fig. 11). The artifact is made of erratic silicite. Significant artefact we can date to the Corded Ware Culture.

SUCHOHRDLY (OKR. ZNOJMO)

„Starý Zámek“. Mladší stupeň MMK. Bolerázský stupeň KKK. Hradisko. Půdní vzorkování. Uložení vzorků: ÚAM FF MU, Brno.

V listopadu roku 2011 proběhlo půdní vzorkování na již dříve zkoumaném hradisku se stopami osídlení v eneolitu, době bronzové a halštatské, které je známo pod jménem „Starý Zámek“ u Suchohrdel (obr. 12). Během zjišťovacího výzkumu v přechodných letech (Šabatová 2008; 2009; 2010) byla sledována výrazná kulturní vrstva v centru hradiska, kumulace smíšené kulturní vrstvy u paty hradby a degradovaný snos materiálu pod opevněním. Objekty zahloubené do podloží byly výjimečné. Deprese s materiálem z pozdního halštatu byla zahloubena již do smíšené kulturní vrstvy pod lesní hrabankou. Většina získaného keramického materiálu nesla znaky terciárního odpadu (vysoká fragmentarizace, následně přemístění). Cílem nedestruktivního výzkumu je vymapování průběhu kulturního souvrství a jeho charakteristik v prostoru hradiska i jeho předpolí. Výsledky analýz odebraných vzorků budou použity pro rekonstrukci vzniku a vývoje lokality, a pro výzkum post-depozičních procesů, které ovlivnily její dnešní stav.

Na základě výsledků předchozích výzkumných sezón jsme se rozhodli systematicky ověřovat v podobě transektu celou opevněnou plochu pomocí půdní tyče. Všechny vrty byly zaměřeny totální stanicí, profily fotograficky zdokumentovány a geoarcheologicky popsány, z každého horizontu byly odebrány vzorky pro další analýzy.

Obr. 12. Suchohrdly – Starý Zámek. Zkoumané hradisko s vyznačením polohy transektu pedologických sond (1) a geologické sondy (2); souřadnice v systému S-JTSK Krovak East North.

Fig. 12. Suchohrdly – Starý Zámek. Surveyed hillfort with the transect of pedological sondas (1) and geological trench below the site (2); coordinate system S-JTSK Krovak East North.

Ve stejném termínu (s pokračováním v lednu roku 2012) byla také na okraji nívy Únanovky v prostoru ústí bočního údolí na západní straně ostrožny ručně vykopána geologická sonda. Zjištěný profil měl celkovou hloubku 2 m, dále se vzorkovalo pouze půdní tyčí (do hloubky 3 m). Na základě zachycených sedimentů a morfologie terénu se zdá, že by se mohlo jednat souvrství splachů pocházejících z prostoru předhradí hradiska. Celý profil byl fotograficky a kresebně zdokumentován a ovzorkován pro geochemické a palynologické rozборы. Důležitým zjištěním byla relativně mocná homogenní vrstva sedimentů (65 a 130 cm od povrchu), v jejíž horní části (65–100 cm) byla zachycena nápadná koncentrace artefaktů a ekofaktů (ostrohranné kameny, zlomky mazanice, keramiky, schránky měkkýšů).

Vyhodnocení získaných dat a vzorků by mělo pomoci prostorově a kvantitativně charakterizovat erozní procesy, se kterými souvisí rovněž morfologické, pedologické a vegetační změny na lokalitě a v jejím okolí. Archeologický průzkum by měl být i základem pro další studium vegetace a geobotanických indikátorů ve spolupráci s Botanickým ústavem AV ČR.

Vzorkování a přesné zaměření lokality bylo provedeno za pomoci studentů Ústavu archeologie a muzeologie FF MU a ve spolupráci s Ústavem geologických věd PŘF MU.

*Klára Šabatová, Jan Petřík, Jan Kolář,
Richard Biško, Vojtěch Nosek*

Literatura

Šabatová, K. 2008: Suchohrdly (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 49, 303, 323–324, 335.

Šabatová, K. 2009: Suchohrdly (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 50, 278.

Šabatová, K. 2010: Suchohrdly (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 51, 338–339, 361.

Resumé

Hillfort site at Starý Zámek near Suchohrdly is well-known from previous seasons of small-scale excavation and surveys. New survey, focused on detection of geochemical and geological factors, caused by past human activities was carried out during November 2011. The goal was to detect the extent of cultural layer. Below the site a geological trench was dugged in the meadow area of Únanovka creek; the whole profile was palynologically and geochemically sampled.

TĚŠANY (OKR. BRNO-VEŇKOV)

„Nouzka“. KŠK. Hrob. Záchraný výzkum. Muzeum Brněnska.

Během výzkumu vyvolaného budováním přístupové komunikace k průzkumnému vrtu Bošovice 103 (firma MND Production a.s.) byl kromě sídlištních objektů ze starší doby bronzové odkryt i kostrový hrob KŠK. Hrob se nacházel v trase současné polní cesty na vrcholu výrazné vyvýšeniny (kóta 241,8 m). Nepravidelně čtvercová hrobová jáma s oblými rohy (195 x 210 cm) dosahovala maximální hloubky 22 cm. Byla silně porušena erozí a existencí cesty, která procházela přímo nad hrobem. Díky tomu se ze skeletu a hrobové výbavy (keramika) zachovalo pouze torzo. Na vrcholu vyvýšeniny byla navíc minimální vrstva ornice.

Plocha výzkumu se na ZM ČR 1: 10 000 list 24-43-17 nachází v bodě 441 mm od Z s.č. a 87 mm od J s.č.

Blanka Mikulková

Resumé

Těšany (Bez. Brno-venkov). „Nouzka“. Schnurkeramik. Grab. Rettungsgrabung.

TLUMAČOV (OKR. ZLÍN)

Extravilán. Eneolit. Sídliště. Záchraný výzkum. Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

V trase nově budované polní cesty na katastru Tlumačova byl v listopadu 2011 porušen jeden zahloubený objekt. Během následného výzkumu jsme zjistili, že se jedná o menší eneolitickou sídlištní jámu, která obsahovala cca 40 zlomků keramiky. Sběrem byl z okolí jámy získán keramický materiál i z neolitu a doby hradištní. Lokalita se nachází poblíž železniční trati Hulín – Otrokovice v rovinatém terénu jen mírně skloněném k východu v nadmořské výšce 190 m. Plocha výzkumu je na ZM

ČR 1 : 10 000 list 25-31-18 vymezena bodem: 326 mm od Z s.č.; 118 mm od J s.č.

Blanka Mikulková

Resumé

Tlumačov (Bez. Zlín). Äneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

TOPOLNÁ (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Intravilán obce. KZP. Pohřebiště (?). Záchraný výzkum.

Při náhodné prohlídce výkopu pro vodovod poblíž kostela v Topolné (místo nálezů lze lokalizovat na ZM ČR 1:10 000 25-33-14 v okolí bodu 71/310 od Z/J s.č.) byla z profilu získána téměř celá keramická mísa (obr. 13), kterou lze datovat do eneolitické kultury zvoncovitých pohárů (cca 2300 – 2000 př. n. l.). Nález může dokládat přítomnost pohřebiště této kultury v nejbližším okolí. Vzhledem k tomu, že se mísa dochovala téměř celá, je totiž velmi pravděpodobné, že se jedná o hrobový nález. Při vyzvedávání mísy nebyly v profilu zachyceny žádné další nálezy související s pohřebním ritem (lidské kosti, další hrobová výbava), je ale možné, že se podařilo narušit okrajovou část hrobové jámy, jejíž zbytek se nachází pod severozápadním profilem výkopu.

Ivan Čižmář

Obr. 13. Topolná. Mísa kultury zvoncovitých pohárů.

Abb. 13. Topolná. Schüssel der Glockenbecherkultur.

Resumé

Topolná (Bez. Uherské Hradiště). Glockenbecherkultur. Gräberfeld (?). Rettungsgrabung.